

SAB 101 OLASILIK

DERS NOTLARI

Prof.Dr. Fatih TANK

Ankara Üniversitesi
Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Sigortacılık ve Aktüerya Bilimleri Bölümü

Haftalık öğrenim kazanımları

- 1 Rasgele sonuçlu deney,
- 2 Örnek nokta,
- 3 Örnek uzaylar
- 4 Olaylar

Tanımlar

Örnek

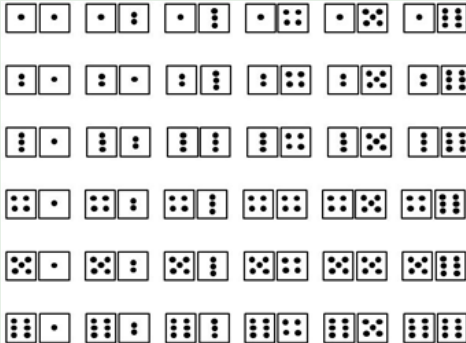
Bir tavla zarının atılması ve üste gelen yüzeyin gözlenmesi bir Rasgele Sonuçlu Deney'dir. Olabilir sonuçların kümesi, yani Örnek Uzay,

$$S = \left\{ \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \end{array}, \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \end{array}, \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \end{array}, \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \end{array}, \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \end{array}, \begin{array}{|c|} \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \bullet \\ \hline \end{array} \right\}$$

olarak ifade edilebilir. S nin kendisi de bir olaydır. Boş küme bir olaydır. Buna göre zar atısında $2^6 = 64$ tane olay söz konusudur.

Örnek

İki tavla zarının atılması ve üste gelen yüzeylerin gözlenmesi deneyinde Örnek Uzay,

olarak ifade edilebilir.

Tanımlar

Örnek

Bir madeni paranın tura gelinceye kadar atılması deneyinde Örnek Uzay,

$$S = \{T, YT, YYT, YYYYT, YYYYYT, \dots\}$$

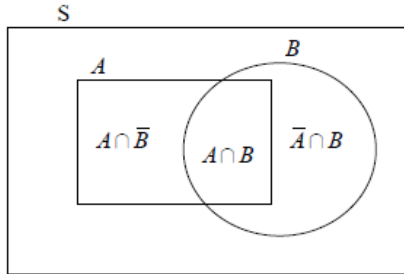
biçiminde gösterilsin. Bu deney ile ilgili olaylardan bazıları,

- $A = \{T\}$
- $B = \{Y, YT, YYT\}$
- $C = \{Yt, YYYYYYT\}$

olmak üzere bu deney ile ilgili sonsuz tane olay tanımlanabilir.

- Deneyin kendisini göz ardı edilip sadece Örnek Uzayı ve olayları göz önünde tutulsun. Bu durumda
  - Örnek Uzay matematikteki Evrensel Küme,
  - Olaylar matematikteki altkümeler olacaktır.
- Örnek Uzay'ın boş küme olmadığını varsayılır.

Tanımlar

$$S = A \cup \bar{A}$$

$$A = (A \cap B) \cup (A \cap \bar{B})$$

$$A \cap B = A \setminus (A \cap \bar{B})$$

$$B = (B \cap A) \cup (B \cap \bar{A})$$

$$A \cup B = A \cup (\bar{A} \cap B)$$

$$= B \cup (\bar{B} \cap A)$$

$$= (\bar{A} \cap B) \cup (A \cap B) \cup (\bar{B} \cap A)$$

olmak üzere, son eşitlikte iki kümenin birleşimi üç farklı şekilde ayrık kümelerin birleşimi olarak yazılmıştır.

- Sayılabilir sonsuz tane kümenin birleşimi ayrık kümeler cinsinden

$$A_1 \cup A_2 \cup \dots \cup A_n \cup \dots = \bigcup_{n=1}^{\infty} A_n = A_1 \cup (\bar{A}_1 \cap A_2) \cup (\bar{A}_1 \cap \bar{A}_2 \cap A_3) \cup \dots$$